

היום ברחמים תזכור. פרשת וירא נפתחת בלימוד של גדולה הננסת אורחים, ללמוד מאברהם אבינו איך מכניסים אורחים. איך שהעניין אמור להיות בהשתתפות כל בני הבית. לעשותה בכבוד ובזריזות. לא להכביד על האורחים ולתת להם הרגשה טובה. משם אברהם אבינו נעמד למשא ומתן עם הקב"ה על אנשי סדום ועמורה. אברהם דואג שלא יצא מזה חילול השי"ת. לאחר שהבין שאין שם ולו צדיק אחד, הלך למקומו. לוט, החמרי, עדיין יש בו לחלוחית מביתו של אברהם אבינו. למרות התמנותו לשופט, הוא מכניס את המלאכים כאורחים. הוא אפילו אופה מצות. אבל, החומריות לקחה וסובבה אותו. הוא אינו מבין את המסר של המלאכים ומתמהמה לקחת את הפציו איתו. ככה סדום עקרו ממנו את התודעה של מה הם חיים. המלאכים מוציאים אותו, את אשתו ובנותיו בכוח. דבר אחד הם ממליצים, תחזור לדוד אברהם. לוט לא מוכן לזה. הוא עמוק בפרוגרם. הוא כל כך להוט להיות חיי חטא, האכילו אותו מבשרו. אכן, זה היה התכנית של בורא העולם יתב"ש כדי להביא אורו של משיח. משם אברהם יורד לפלישתים, הסרה עוד תפילה אחת כדי שהשי"ת יזכור את שרה. אבימלך גם להוט אחר חיי תאוה. אברהם אבינו שם לו את המראה בפנים. אין כאן יראת אלוקים. מקום שאין שם יראת אלוקים זה מרכז הרצח. אנחנו לא אמורים לתמוה על מה שקורה בעזה, זה בדיוק מה שאברהם אבינו צפה על ארץ פלישתים ויושביה. אברהם אבינו בכל זאת מתפלל על אבימלך, והיות שהוא ושרה נצרכו לאותה תפילה הם נענו תחילה. יצחק נולד והפרא אדם, בן האמה מתעלל בו. שרה אומרת אין יצחק ובן האמה יכולים לדור בכפיפה אחת. בן האמה מסולק. אבל, היות שהקב"ה שמע לתפילתו של אברהם אבינו, לו ישמעאל יחיה לפניך, ישעאל נבחר להיות גם רצועה מרדות לישראל. מפחיד ביותר דבריו של רבינו בחיי בפרשת בלק "אוי מי יחיה משומו אל, על ישמעאל, שהרי בני קין מזרעו של ישמעאל הם. ומה שאמר כי אם יהיה לבער קין כלומר כי אם יהיה קין לבער אש. ומה שנקרא זרע ישמעאל קין, על שם שישבו באחוזת קין, ובן הוא אומר וחבר הקיני נפרד מקין, והלא כל בני קין נכרתו במי המבול, אלא על שם שישבו באחוזת קין נקראו בני קין וישיבתן מלכות אשור. אמר בלעם, מכל שבעים לשון שברא הקב"ה בעולמו לא שם שמו אלא לישראל ולישמעאל, שנאמר וקראת שמו ישמעאל, וכיון שהשוה הקב"ה שמו של ישמעאל לשמו של ישראל, אוי מי יחיה משמו אל, אוי מי יחיה בימיו, כך דרשו בפרקי רבי אליעזר: ואם תשכיל תמצא כי המקטרג הזה שבארץ רמו בפסוק זה שם המקטרג הגדול שיש לישראל בשמים, והוא שר המדבר שרף מעופף ונפש גלגל מאדים, כי בעבור שראה שנפל ממועצותיו ולא הועיל קטיגורו בכל נבואותיו לא במדת הדין ולא במדת רחמים על כן וישת אל המדבר פניו, להעזר בו כנגד ישראל, ולכך התחיל לצעוק מי יחיה מגזרותיו, כלומר מי יחיה בגלות עשו, ושני הווי"ן רמו לשנים עשר כנפיו" רואים מכאן את כוח הרוע של ישמעאל. לסדר את העניין הקב"ה ניסה את

יצחק בנסיון העקידה העומדת לנו. נרבה בתפילה, נאמר בקול גדול "רבש"ע עקדנו מליוני עקדות", אנא, החזירנו למקום העקידה בביאת גואל צדק.

המכסה אני מאברהם. האריך הקב"ה בנצחיו של אברהם ואברהם לא גבה לבו על זאת אבל הפיל עלמו ואמר ואנכי עפר ואפר. ומכאן ראוי ללמוד שכל מי שמנצחין אותו חזון ראוי שיתגאה על כך אלא שפיל את עלמו יותר ממה שהיה. דברי רבינו בחיי הם יסוד מוסד לגבי הנהגת האדם בדרכי ומדרכי השי"ת. מי הוא זה ואיזה הוא אשר יוכל לצוות את בניו ובני ביתו אחריו ללכת בתורת השי"ת, לשומרו ללא פשרות בכל עת ובכל שעה, זה רק העניו. מי שיש לו עפר ואפר. למעשה לא שייך להזכיר את צמד מילים, עפר ואפר בלי אמרתו של הרה"ק הרש"ב מפרשיסחא זצוק"ל. חייב להיות לאדם שני כיסים. אחד של עפר ואחד של אפר. אם יבוא היצר הרע ויאמר לך, אינך שוה כלום, אמור לו, קח לדוגמא עפר. עפר כשלעצמו אין בה כלום אך יתכן ללנות ממנה מגדלים מפוארים. כך גם בענייני עבודת השי"ת, אמנם העבודה שלי כבן אדם יחיד אין בה כלום, אך, בהצטרפות לכלל ישראל יש בה הרבה מאד. מצד שני אם יבוא היצר בטוענה של מה לך להתעסק בקטנות, אדם נכבד וחשוב כמוך יש לו לכוון בכוונות וללמוד רק סתרי תורה וכדומה. אזי יש להשתמש באפר, אפר זה משהו שפעם הי'ה... כך גם אברהם, העניו בדורו, רק לו שהיה כבר בגדר של עפר ואפר יוכל לצוות את בניו ולהעמידם על דרך האמת.

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע. אפו של הקדוש צרוך הוא היא מדת לינו, וחשב אברהם שהיא תספה לדיק עם רשע, לא ידע מחשבות ה' אשר חשב עליהם ברחמיו כאשר פירשתי. ולכן אמר כי הגון וטוב הוא שישא לכל המקום למען חמשים הלדיקים, אבל לא יתכן גם במדת הדין להמית לדיק עם רשע, שאם כן יהיה כלדיק כרשע, ויאמרו שוא עבוד אלהים, וכל שכן במדת רחמים שהוא שופט כל הארץ, והוא העושה משפט, כענין ויגבה ה' נבחות במשפט, ואמרנו המלך המשפט. וזהו ענין הכפל חלילה לך. והקב"ה הודה שישא לכל המקום בעבורם, כי במדת רחמים יתנהג עמהם. ומה שיודיע אליך כל הענין, היות ויאמר ה' כתוב יו"ד ה"א, וכל אשר הזכיר אברהם אל"ף ל"ת. והנה זה מבואר: הרמב"ן בא ליסד את סדר הדברים בעולמו של הקב"ה כדי שנבין מה ואיך עלינו להתנהג, מה עלינו לעשות כאשר חלילה עשינו דברים המעוררים חרון אף השי"ת. אברהם אבינו, מיסד האמונה בא-ל אחד בעולם, מנהיג העולם להתנהג במוסריות, מלמדינו שיש דין ויש דיין, ויש לבקש מלפני הדין רחמים על הנעשה מאחר שהשי"ת חנון ורחום, ע"י בקשת הרחמים ישוב וירחם. יסוד זה למדנו באחרונה ע"י יונה הנביא שנשלח ע"י הקב"ה לננוה להשיבם למוטב. זה מחזק לנו את דברי יחזקאל הנביא שאין הקב"ה חפץ במות הרשעים. יתר על כן, הצדיקים האמיתיים יודעים שרצונו השי"ת להטיב לברואיו. לכן, גם מה שנראה לנו הפך רצון השי"ת, הוא הוא רצונו. לכן, אברהם רחימא, עומד לפני אדון העולם ומתחנן על רשעי עולם שמא יש ניצוץ שניתן לברר שם. השי"ת מבטיחו שהמקום מרוקן מכל טובה. כדאי מאד לצרף כאן את דברי רבינו בחיי וזה לשונו "ויגש אברהם ויאמר האף תספה. אם תשכיל בפרשה זו תמצא כי מחשבתו של אברהם היתה כי הקב"ה חפץ להפסיד ולהשמיד הכל במדת הדין, ומוזה אמר האף תספה צדיק עם רשע האף תספה ולא תשא למקום, ומלת תספה אינו לנוכח כי אם לנקבה נסתרת, כלשון כל תשא עון וקח טוב. ועל כן היו כל תפלותיו של אברהם בפרשה הזאת למדת הדין, הוא שאמר הנה נא הואלתי לדבר אל אדני, ואמר אל נא יחר לאדני, ואמר עוד אל נא

יחר לאדני ואדברה אך הפעם. ולפי שזאת היתה מחשבתו של אברהם, התחיל מתוכה עם הקב"ה חלילה לך מעשות כדבר הזה, והזכיר חלילה לך שני פעמים כנגד שני המדות מדת רחמים ומדת הדין, ואמר חלילה לך אפילו במדת הדין להמית צדיק עם רשע, שאם כן יהיה כצדיק כרשע ותבטל הבחירה והעבודה, ותרבה הכפירה בעולם, חלילה לך במדת הרחמים מקל וחומר לפי שאתה שופט כל הארץ, השופט כל הארץ לא יעשה משפט, כענין שאנו אומרים בראש השנה ויגבה ה' צבאות במשפט, והמלך המשפט. והודיעו הקב"ה כי לא מחשבתו מחשבות אברהם אבל יתנהג עמהם במדת רחמים, והוא שהקב"ה מדבר עמו בכל הפרשה בלשון רחמים, ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה, ויאמר ה' אם אמצא בסדום" עד כאן לשונו. משמע מכאן (ראשית לכל, יש לשים לב שנאמר כאן, ויגש, היינו שהדבר נעשה בהכנה ובמחשבה תחילה) שהקב"ה ניהל את כל המשא ומתן עם אברהם רחימא, במידת הרחמים שהרי נאמר שם הוי"ה המורה על רחמים. הוי אומר שהקב"ה מתלבש במידת הרחמים בעת תפילה למרות שהגזר דין נחתם. לעומת זה, אברהם אבינו התפלל למידת הדין, כי אדון הוא שם של משפט ודין. דווקא על ידי זה רצה לפעול שיכירו וידעו כל באי עולם אופן הנהגתו של הקב"ה, שמצד אחד אינו מקפח שכר כל ברי"ה ומצד שני זוכר כל המעשים ואין שכחה לפני כסא כבודו. כאשר ידעו מה שנעשה בסדום, לאחר כל התפילות, אברהם יסביר שהקב"ה התלבש במידת הרחמים לקבל תפילותיו אם אכן הי"ה מקום לקבלת התפילה. אבל אנשי סדום, הרעים וחטאים ומורדים ברבונם מתוך ידיעה, שהרי מלך סדום שיצא מבארות החמר אמר שע"י זה מאמיין ביציאת אברהם מכבשן האש ולא עשה דבר וחצי דבר להשיב ברואיו לבורא ולחזק את האמונה בבורא יתב"ש, נהפוך הוא, הוא דרש מאברהם אבינו את הנפש כי לא רצה לותר על שום מורד. לכן, כלו בגפרית ומלח ומהפכה.

קח נא, פירוש תיכף ומיד בלא שאלת זמן, ואף זה מהנסיון שלא יסאול ממנו זמן, כמעשה צת יפתח שרלה חביה להעלותה עולה ושאלה ממנו ב' חדשים וגו': עוד רמז לו שיקח את שרה בדברים להתרלות חליו להוליכו עמו, וכן אמרו ז"ל כי כל אותה הלילה היה אברהם מפיים לשרה להסכים עמו שיוליכנו ללמדו תורה עד אור הזוקר: עוד ירמוז על יצחק שיקחהו בדברי ריבוי, שהרי לא נתנסה כל ימיו ולוה ה' שיקחהו בדברי טעם ולהכניס בלבו מעלת הדבר אם יקרב עולה לה': את בנך וגו', כאן רמז לג' אהבות שחייבה תורה לכל איש ישראל לאהוב הבורא ברוך הוא, בכל לב ובכל נפש ובכל מאוד: "בכל לב" אין לך דבר שחביב בלב אדם כאהבת הבנים והוא אומרו את בנך: וכנגד "בכל נפשך" אמר את יחידך וכיון שאין לו אלא הוא הוא הנפש, כי מי שאין לו בנים חשוב כמת: וכנגד "ובכל מאודך" אמר אשר אהבת, פירוש אותו אהבת יותר מכל קנייניך וכל קניינו כנגדו אין ואף על פי כן העלהו לי וגו', ונתכוון ה' לפרט כל זה להודיעו שהגם שישנו אכלו בכל ההדרגות, אף על פי כן חפץ ה' שיקריבהו לו לעולה: האר החיים הקדוש מלמדינו את הסיבה שדווקא עקידת יצחק זכותה לעדי עד ולנצח נצחים. אברהם אבינו שנים על גבי שנים מתריע שיש איסור חמור של הקרבת ילדים לקרבן. כאן פתאום, הקב"ה מנסה אותו בנסיון, שלאורך כל הדרך יהיה ללעג וקלס בפי כל. ואברהם אבינו נעמד לעשות את הנסיון באופן הכי מהודר שרק שייך. בכל לבבו, נפשו ומאודו. לכן, זכות זו עומדת לנו עד ימינו. הבה נתפלל שוב כמו שהתפללנו בראש השנה, ועקידת יצחק לזרעו של ישראל היום ברחמים תזכור.